

**ВЫДАННЕ БЕЛАРУСКАЙ СЕКЦЫІ КАМІТЭТА
ЗА ВЯРТАННЕ НА РАДЗІМУ І РАЗВІЦЦЕ КУЛЬТУРНЫХ
СУВ'ЯЗЕЙ З СУАЙЧЫНІКАМІ**

№ 40 (624)

Май 1962 г.

Год выдання 8-ы

Па роднай Беларусі ПОРТ НА ПРЫП'ЯЦІ

МАЗЫР. У раёне Мазыра ствараецца новы ў рэспубліцы механізаваны рачны порт Пхоў з перадавай тэхналагічнай сістэмай, паточнай падачай чыгуннага рухомага саставу.

Новы порт толькі будзе, але тут ужо перапрацоўваюцца грузы — руда, вугаль, будаўнічыя матэрыялы, мінеральныя ўгнаенні, ліццё, мэбля і іншыя.

Будаўнікі і эксплуатацыйнікі новага порта змагаюцца за дзятэрміновае выкананне плана чацвёртага года сямігодкі.

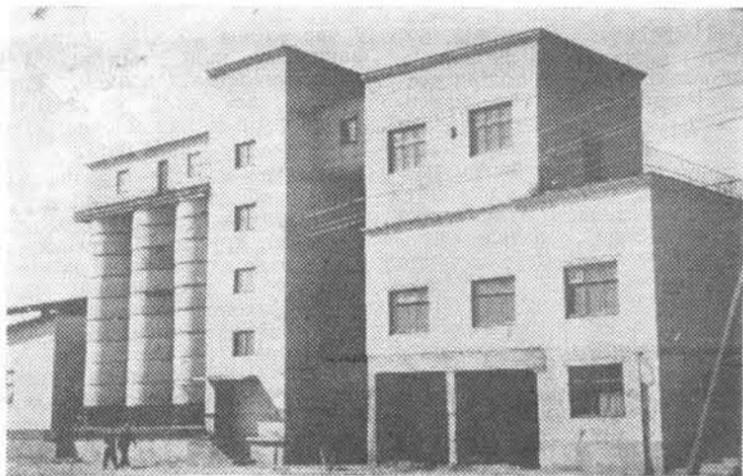
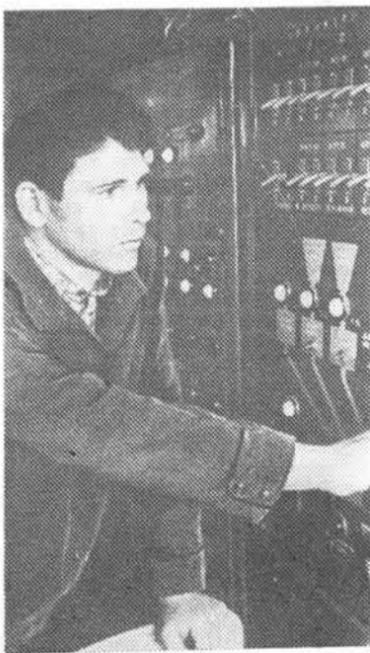
ПА ДНЕПРА-БУГСКАМУ КАНАЛУ

БРЭСТ. Днепра-Бугскім каналам у Брэст прыбылі першыя ў гэтым годзе пяцьдзесят грузавых суднаў. Дастаўлена імі жалезная руда адпраўлена металургам Польшчы і ГДР. А ў паўднёвым рачным порце імя Леніна ўжо стаяць пад пагрузкай 70 рудавозаў, падрыхтаваных да навігацыі Брэсцкім портам.

«РАКЕТЫ» І «СТРЭЛЫ» ІДУЦЬ У РЭЙС

ГОМЕЛЬ. Ад Гомельскай рачной прыстані штодзённа бяруць пачаткі дзсяткі пасажырскіх рэйсаў на Слаўгарад і Свяцілавічы, Ветку і Кленкі, Бабовічы і іншыя населеныя пункты на берагах рэк Верхне-Дняпроўскага параходства — Дняпра, Прыпяці, Сожа і Бярэзіны.

У навігацыю чацвёртага года сямігодкі пашырыліся хуткасныя пасажырскія зносіны. З Гомеля на Кіеў і Лоеў штодзённа адпраўляюцца быстраходныя судны на падводных крыллях тыпу «Ракета», на Ветку — цеплаход «Страла». Перапоўнены прагулачныя цеплаходы. Адпачынак на вадзе карыстаецца вялікай папулярнасцю.

У горадзе Слуцку пабудаваны раствара-бетонны завод. Усе працэсы вытворчасці на ім аўтаматызаваны. Кіраванне работай прадпрыемства будзе адзіна аператар з пульта кіравання. Праектная магутнасць завода — 50 тысяч кубаметраў бетонна-раствору ў год. У бліжэйшыя дні прадпрыемства ўступіць у строй дзючых.
На здымках: 1. Старшы аператар Віктар Казючыц ля пульта кіравання прадпрыемства. 2. Агульны выгляд аўтаматычнага раствара-бетоннага завода ў Слуцку.

СУСТРЭЧА БЫЛА КАРЫСНАЙ

Гутарка з Г. С. Цітовым

ма касманаўтаў, мне думаецца, прынес пэўную карысць. У прыватнасці, быў выкрыт міф аб нібыта «сакрэтнасці» савецкіх палётаў. У мяне склалася думка, што некаторыя амерыканцы, як відаць, «не знаходзяць» часу, каб прачытаць газеты і часопісы, у якіх аб палётах савецкіх касманаўтаў вельмі падрабязна расказана. Аказваецца, нават многія вучоныя ЗША не знамяцца з савецкім друкам. Калі я спытаў аднаго амерыканскага журналіста, ці чытаў ён пасланне М. С. Хрушчова прэзідэнту ЗША Дж. Кенедзі аб шляхах сумеснага вывучэння космасу, ён адказаў: «Не, не памятаю». Заўважце, што іменна гэты пан сцвярджае, быццам рускія займаюцца космасам толькі ў ваенных мэтах.

Лічу, што сустрэча на сесіі савецкіх вучоных з зарубешнымі дапамагла высветліць агульны напрамак ў асваенні космасу. Акадэмік В. В. Парыч зра-

біў вельмі цікавы даклад аб дасягненнях савецкай касмічнай медыцыны. Ён быў выслухан з вялікай увагай. Амерыканскі астранаўт Джон Глен выступіў з дакладам аб ролі чалавека ў касмічным палёце. Джон Глен шчыра расказаў аб усім, што сам адчуў і бачыў. Нашы ўражанні ў асноўным супадаюць.

Пытанне. Што яшчэ вы можаце сказаць аб сваіх гутарках з Джонам Гленам?
Адказ. Мы доўга ездзілі разам з астранаўтам і многа размаўлялі. Джон Глен, як і я, нарадзіўся ў сельскай мясцовасці.

Яму таксама шмат разоў даводзілася выпрабаваць самалёты. Ён расказаў, як рыхтаваўся да касмічнага палёту. Мы гаварылі і аб свецкіх часцінках, якія бачыў Джон Глен у час свайго палёту. Праўда, мы не сышліся ў думках аб прыродзе іх паходжання. Натуральна, гаварылі мы і аб тым, што магло б даць навуцы, аб космасе практычнае аб'яднанне намаганняў вучоных абедзвюх краін.

Пытанне. Якія практычныя крокі, на вашу думку, трэба зрабіць у справе сумеснага вывучэння касмічных далечынь?

Адказ. Калі падысці да гэтай справы адказна, а галоўнае з жаданнем, то ўжо цяпер можна наладзіць актыўнае супрацоўніцтва вучоных розных дзяржаў. Прыкладам могуць служыць праблемы радыёсувязі. Не на ўсіх участках палёту Дж. Глена была наладжана радыёсувязь з зямлёй. У гэтым выпадку нашы станцыі маглі б ака-

зацца для яго вельмі карыснымі. Настаў час вырашыць пытанне аб выкарыстанні касманаўтамі радыёстанцый на тэрыторыі ўсёй планеты, незалежна ад таго, якой дзяржаве яны належаць. Есць многа і іншых праблем, якія не патрабуюць адкладанняў. Гэта — вывучэнне радыяцыйных паясоў, пошукі мер, якія б забяспечвалі бяспеку працяглых касмічных рэйсаў. У прыватнасці, навуковая праграма «Космасу-1», «Космасу-2», «Космасу-3», «Космасу-4» прадугледжвала даследаванне паясоў радыяцыі. Вучоныя розных краін маглі б абменьвацца данымі і тым самым паскорыць раскрыццё тайнаў гэтых паясоў. Без гэтага цяжка асвойваць новыя далёкія шляхі ў Сусвеце.

Устанаўленне ўсеагульнай звязальнай радыёсувязі, прагназаванне надвор'я маюць важнае значэнне для народаў. Адным словам, ужо цяпер пры жаданні можна зрабіць многае для аб'яднання сіл вучоных з тым, каб з меншымі затратамі духоўных і матэрыяльных рэ-

(Заканчэнне на 4-й стар.)

19 мая савецкі народ адзначаў выдатны юбілей — саракагоддзе Усесаюзнай піянерскай арганізацыі імя Ул. І. Леніна. Вялікі і слаўны шлях прайшла за 40 год піянерская арганізацыя. Наш народ любіць сваю дзятвару, гонарыцца справамі і подзвігамі юных піянераў. Матэрыялы аб слаўным саракагоддзі піянерскі чытаецца на другой старонцы.

ПАДАРУНКІ ДЗЕЦЯМ

Па суседству з Маладзёжным пасёлкам у Мінску раскінуўся невялікі сасновы бор.

З-за стройных вечназялёных дрэў відаць карпусы новай школы-інтэрната. На славу працавалі будаўнікі.

А вось яшчэ адна новабудова для маленькіх мінчан. У маляўнічай мясціне па Лагойскаму шасэ ўзняўся белакаменны корпус другой школы-інтэрната. У далейшым побач са школай-інтэрнатам узнікне комплекс дашкольных дзіцячых устаноў са-наторнага тыпу.

У гэтым годзе ўвойдуць у строй школы-інтэрнаты па Дзержынскаму шасэ і ў пасёлку Дражня.

Да пачатку навучальнага года ў горадзе будзе закончана будаўніцтва памяшканняў сямі сярэдніх школ. Яны ўзводзяцца ў раёне вуліц Арлоўскай, Няжданавай, Карла Лібкнехта, Кавалерыстаў, на Грушаўскім і Заходнім пасёлках і ў Масюкоўшчыне.

Новыя будынкi сярэдніх школ і школ-інтэрнатаў узводзяцца ў Віцебскай, Гомельскай, Гродзенскай, Брэсцкай і Магілёўскай абласцях. Усяго ўступіць у строй у гэтым годзе звыш 70 будынкаў сярэдніх школ, 36 школ-інтэрнатаў.

ПАСЛЯ вяртання касманаўта СССР Германа Сцяпанавіча Цітова з ЗША, дзе ён прымаў удзел у рабоце сесіі Міжнароднага камітэта па вывучэнню касмічнай прасторы, карэспандэнт ТАСС А. Раманаў сустрэўся з ім і меў гутарку.

Ніжэй мы прыводзім тэкст гэтай гутаркі.

Пытанне. Ваша думка аб выніках сесіі Міжнароднага камітэта па даследаванню касмічнай прасторы?

Адказ. Абмен думкамі заўсёды карысны. Калі людзі розных краін, няхай гэта будзе дзяржаўныя дзеячы або вучоныя, разяцца па важных пытаннях, хвалюючых чалавецтва, то гэта ўжо добра. Удзел у сесіі многіх прадстаўнікоў навукі, а такса-

Радыеперадачы Беларускай секцыі Камітэта за вяртанне на Радзіму і развіццё культурных сувязей з суайчыннікамі для Заходняй Еўропы адбываюцца ў наступным парадку:
па серадах — ад 23 гадзін па сярэднеўрапейскаму часу на хвалі 31 метр ці 9520 кілагерцаў і на хвалі 41 метр ці 7380 кілагерцаў ад 22 гадзін 30 минут да 23 гадзін 30 минут па сярэднеўрапейскаму часу.
Раім вам запрашаць да сябе знаёмых і суседзяў, каб сумесна слухаць весткі з Радзімы і абмяркоўваць нашы перадачы. Вашы думкі аб іх, прапановы і пажаданыя просім накіроўваць па адрасу: СССР, Мінск, Беларускае радыё.

Слухайце нашы перадачы!
Слухайце голас Радзімы!
Беларускае радыё.

Слухайце нас, дарагія землякі, кожны дзень на хвалі 31 метр ці 9520 кілагерцаў і на хвалі 41 метр ці 7380 кілагерцаў ад 22 гадзін 30 минут да 23 гадзін 30 минут па сярэднеўрапейскаму часу.

З нашых перадач вы даведзецеся, як у некалі глухой беларускай вёсцы загаманілі маторы трактараў, камбайнаў, аўтамашыны, засяціліся вокны школ і бальніц, народных тэатраў і універсітэтаў, даведзецеся аб тым, як былы лапцюжны беларус стаў гаспадаром зямлі, краіны, свайго ўласнага лёсу.

Радыехвалі данясуць да вас прыгожую музыку канцэртаў, складзеных з твораў лепшых кампазітараў, а таксама цудоўныя беларускія песні. Перад нашым мікрафонам выступаць вядомыя беларускія пісьменнікі, дзеячы навукі і мастацтва.

Мы будзем знаёміць вас з поспехамі ў гаспадарчым і культурным развіцці савецкай Беларусі, раскажам аб росце дабрабыту нашых людзей, аб жыцці і працы вашых сваякоў і знаёмых.

Падтрымліваючы вашы пажаданыя, Беларускае радыё, акрамя звычайных перадач, наладзіла штодзённыя перадачы для вас на кароткіх хвалях. У гэтых перадачах вы пачуеце весткі з родных мясцін, паведамленні з замежных краін, праўдзівыя расказы аб тым, што робіцца на белым свеце.

Дарагія землякі! Ціжкі лёс закінуў вас далёка ад родных мясцін — берагоў Заходняй Дзвіны і Нёмана. Дняпра і Буга, даўно не чулі вы гоману палескіх дубоў і Налібоцкай пушчы, даўно не бачылі беланогіх бярозак, што вядуць па вясне карагоды на квітнеючых палінах. Мы ведаем, што вы нямала чулі аб роднай зямлі, але весткі гэтыя не заўсёды даходзілі да вас з вуснаў сяброў. А кожны ж чалавек хоча ведаць праўду аб сваёй краіне, хоча, каб дзеці яго нават на чужыне далёкай любілі Радзіму бацькоў і ганарыліся ёю.

Пачалася пятая дэкада творчых справаздач калектываў мастацкай самадзейнасці Палаца культуры прафсаюзаў Беларусі. Адкрылася дэкада канцэртаў мастацкай самадзейнасці дзіцячага сектара. Свае выступленні юныя артысты прысвяцілі саракагоддзю піянерскай арганізацыі

імя Ул. І. Леніна. На здымку: удзельнікі харэаграфічнага калектыву дзіцячага сектара выконваюць «Рускі танец». На першым плане — вучаніца другога класа сярэдняй школы № 1 г. Мінска Наташа Васільева.

СВЯТА ЮНЫХ ЛЕНІНЦАЎ

Першыя піянерскія атрады ўзніклі пры адной з маскоўскіх друкарняў, пры фабрыках і заводах. 19 мая 1922 года II Усерасійская канферэнцыя камсамола абмеркавала работу маскоўскіх камсамольцаў у першых піянерскіх атрадах і паставіла распаўсюдзіць гэты вопыт на тых жа падставах і на другія арганізацыі камсамола. Дзень прыняцця гэтага рашэння — 19 мая 1922 года — і лічыцца днём нараджэння Усесаюзнай піянерскай арганізацыі.

Піянерская арганізацыя носіць імя вялікага Леніна. Піянераў любіўна называюць юнымі ленінцамі. Уладзімір Ільч заўсёды з вялікай увагай, клапаціліва і сур'ёзна адносіўся да дзяцей. Ён надаваў вялікае значэнне стварэнню дзіцячай арганізацыі. Ленін хацеў, каб у дзіцячым калектыве выхоўваліся працалюбівыя рэбяткі. «Мы павінны як мага раней прывучыць малышоў да працы, самастойнасці. Няма нічога больш непрыемнага, чым барчукі, нават у дзіцячым узросце», — гаварыў Ленін.

23 студзеня 1924 года, адразу пасля смерці Ільча, сабраўся тэрміновы пленум Цэнтральнага Камітэта камсамола, які прыняў рашэнне прысвоіць піянерскай арганізацыі імя Уладзіміра Ільча Леніна.

23 мая 1924 года дзесяць тысяч піянераў сталіцы сабраліся на Краснай плошчы. Юныя масквічы ад імя ўсіх піянераў краіны ля труны Ільча перад дэлегатамі XIII з'езда партыі прынялі імя Леніна і далі клятву на вернасць заповітам Леніна.

Зараз у піянерскай арганізацыі Савецкага Саюза — восемнаццаць з палавінай мільёнаў рэбят. Многімі добрымі справамі праславілі сваю арганізацыю юныя піянеры краіны Саветаў. Юныя ленінцы аказвалі вялікую дапамогу старэйшым у будаўніцтве новага жыцця ў горадзе і вёсцы.

У першых піянераў быў адзін асобны закон. У ім гаварылася: «Піянер імкнецца да ведаў. Веды і ўменне — сіла ў барацьбе за справу працоўных». Сярод дзяцей было многа непісьменных. Піянеры дапамагалі ім навучыцца чытаць і пісаць. Яны клапаціліся аб тым, каб усе дзеці селі за парты. У 1930 годзе ў сваім рапарце XVI Камуністычнаму з'езду партыі піянеры паведамлялі: «Мы абычылі грамаце звыш мільёна непісьменных».

У 1939 годзе піянеры і школьнікі краіны ўпершыню ўдзельнічалі ва Усесаюзнай сельскагаспадар-

чай выстаўцы ў Маскве. Сярод іх былі юныя ўдзельнікі з Беларусі. Многія былі ўзнагароджаны залатымі і сярэбранымі медалямі выстаўкі, ганаровымі граматамі.

Разам з дарослымі ў гады Вялікай Айчыннай вайны піянеры абаранялі сваю Радзіму ад лютага ворага. Сярод абаронцаў Брэсцкай крэпасці было нямала піянераў. Валя Зенкіна, Пеця Клыпа, Юра Кацельнікаў, Коля Новікаў дапамагалі дарослым падтрымаць сувязь паміж групамі гарнізона, хадзілі ў разведку, падносилі байцам патроны і гранаты.

Імёны піянераў Марата Казея, Валодзі Дубініна, Колі Гойшыка і многіх, многіх іншых юных герояў добра вядомыя народу, і памяць аб іх заўсёды будзе святая захована ў сэрцах людзей.

У пасляваенныя гады піянеры разам з дарослымі аднаўлялі ўсё тое, што было разбурана ворагам.

Асабліва многа цікавых спраў з'явілася ў дружных, атрадах у час падрыхтоўкі да 40-годдзя піянерскай арганізацыі. Піянерамі была намечана піянерская двухгодка. Яна была названа «Піянеры — Радзіме». За апошнія два гады піянеры сабралі звыш 30 000 тон металалому, з якога зроблена многа трактараў, аўтамабіляў, мелірацыйных машын, труб для нафтаправода «Дружба». Клапатлівымі дзіцячымі рукамі толькі за адзін год двухгодкі пасаджана звыш 2 000 000 дрэў і кустоў. Многія піянерскія паркі, садоў зазеленыя па нашай рэспубліцы. Піянеры вырошчвалі вялікія ўраджайныя кукурузы, хадзілі ў падарожжа па роднаму краю, ва ўсім імкнуліся дапамагчы дарослым, стварылі «зоны піянерскага дзеяння», «зоны піянерскіх клопатаў». Пасля ўрокаў яны разыходзіліся па сваіх зонах: хто гуляе з малымі, хто даглядае за малымі дрэўцамі, хто дапамагае хворым.

Піянерскую двухгодку можна назваць і «Радзіма — піянерам». Радзіма заўсёды давала і дае рэбяткам не толькі новыя палацы, спартыўныя залы, летнія піянерскія лагery, стадыёны, басейны, дзіцячыя санаторыі, дзіцячыя кіно, тэатры і шмат чаго іншага. Тысячы дарослых людзей, камсамольцы, партыйныя работнікі займаюцца справамі сваіх малодшых сяброў.

Пад кіраўніцтвам Камуністычнай партыі камсамол клапаціліва і любіўна выхоўвае юных ленінцаў, дастойную змену будаўнікоў камунізма.

ШЧАСЛІВАЕ ДЗЯЦІНСТВА

Нашым дзецям дзяржава прадаставіла бясплатную адукацыю, піянерскія палацы, музычныя школы, кінатэатры і да т. п.

Піянеры выхоўваюцца ў вялікай павазе і любові да чалавека працы, да ўсіх народаў свету, у духу міру і дружбы паміж народамі.

За трыццаць гадоў работы настаўнікам я гэта бачыў на кожным кроку ў штодзённай працы нашых школ, ды і сам праводзіў гэта ў жыцці.

Я сам, яшчэ пры жыцці Ул. І. Леніна, быў у ліку першых піянераў, калі толькі нараджалася гэтая арганізацыя. Царскі ўрад — урад памешчыкаў і фабрыкантаў — пакінуў нам цяжкую спадчыну невуцтва, непісьменнасці, жабрацтва, нацыянальнай варожасці.

Савецкі ўрад і наша партыя рабілі ўсё, каб ліквідаваць гэта. Савецкая школа закладала ў нас, піянераў-школьнікаў, тыя рысы, якія патрэбны былі будучым настаўнікам, урачам, камандзірам, інжынерам.

Мы, піянеры, і самі ўжо сётое рабілі: вучылі чытаць і пісаць сваіх бацькоў.

Мне прыпамінаецца наша звяно піянерскага атрада Багушэвіцкай сямігодкі на Міншчыне, дзе я вучыўся ў дваццатых гадах. Нас было ў звяне 13—15 піянераў. У гэтым годзе я пастараўся адшукаць сваіх сяброў, дзедаўца аб іх лёсе. І вельмі радасна, што ніхто з нас не звярнуў з той сумленнай дарогі, якую ўказаў нам вялікі Ленін. Піянерскую клятву мы стрымалі. Чацвёра з нашага звяна загінулі героямі, абараняючы Радзіму ад фашызму. Астатнія працуюць цяпер у розных галінах народнай гаспадаркі: наш піянерважаты Няхай М. — загадчык кафедры геаграфіі ў народнагаспадарчым інстытуце, Куш А., Кавалёнак Л. — настаўніцы, Дуброўская Т. — урач, Казела С. — аграном, Гельфанд Д. — інжынер і г. д. Усе ўспамінутыя — дзеці сялян. Сярод нас ёсць камуністы і беспартыйныя, але мы ўсе сумленна служылі і служым нашай партыі і свайму народу.

М. СКРЫПКА,
пісьменнік

Можна б было прывесці багата прыкладаў, калі ў час Айчыннай вайны нашы піянеры побач з дарослымі праяўлялі гераізм у барацьбе з ворагам. Цяпер іншымі справамі заняты нашы піянеры. Асноўнае, што патрабуе ад іх Радзіма, — гэта вучоба, выкананне ленінскага завету: «Вучыцца, вучыцца і яшчэ раз — вучыцца!»

Нашы піянеры не толькі добра вучацца, яны прымаюць актыўны ўдзел у грамадскім жыцці, у карыснай працы: дапамагаюць калгасам у час праполкі, уборкі; гадуюць куранят, трусаў, цялят. Прымаюць удзел у доглядзе садоў, у пасадцы паркаў, школьных садоў, абсады дарог.

Часам за мяжой варожыя элементы, а іншы раз і проста несвядомыя людзі кажуць, нібы

мы з дзіцячых школьных год «вытраўляем» у дзяцей усё «божае». Так, у нас у школе не выкладаюць рэлігію, але няма ў нас і спецыяльнай антырэлігійнай праграмы ў навучанні. Мы выхоўваем перш за ўсё сумленных людзей, адданных народу, Радзіме.

Калі сённяшнія піянеры самі і не бачылі, то яны чулі ад сваіх бацькоў, чаго варты былі ў час вайны «божыя справы» фашыстаў, калі тыя кідалі ў агонь маленькіх дзяцей. Гэта ў той час, калі ў кожнага на папрузе было напісана: «Гот міг уне» — «З намі бог».

Багата добрых і карысных спраў робяць нашы піянеры, яны растуць дапытлівымі, працавітымі, дружнымі, з глыбокай павагай да старэйшых, да сваіх бацькоў і настаўнікаў. Яны свята выконваюць сваё ўрачыстае абяцанне, заветы вялікага Леніна.

УСПОМНІМ НАШЫХ СЯБРОЎ

У мінулым годзе ў піянерскім лагery «Крыжоўка» пад Мінскам адпачывала група дзяцей нашых суайчынніц з Бельгіі. Моцна пасябравалі беларускія і бельгійскія рэбяткі. На ўрачыстай лінейцы нашы піянеры павязалі сваім новым сябрам чырвоныя галышгукі.

Многа цікавага ў час прабывання ў Беларусі ўбачылі бельгійскія рэбяткі: яны хадзілі ў паходы, рабілі цікавыя экскурсіі, наведвалі нашу сталіцу Мінск.

Радзіма іх маці заўсёды застанеца ў сэрцах бельгійскіх дзяцей, яны ніколі не забудуць дзён, праведзеных сярод беларускіх піянераў. Аб гэтым яны пішуць у сваіх пісьмах, адно з якіх мы сёння друкуем.

На здымках: 1. Бельгійскія рэбяткі на піянерскай лінейцы. 2. У час экскурсіі па беларускай сталіцы. 3. Нашы госці ля помніка піянеру-герою Марату Казею.

З ПІЯНЕРСКИМ ПРЫВІТАННЕМ

Дарагія сябры!
Вынаваданне з 1 Мая атрымалі, за якое шчыра дзякую.
Я ніколі не забуду паездку ў Савецкі Саюз, у піянерскі лагery, дзе было так добра.

Дарагія сябры, я хачу праціць, калі можна, вышліце мне газету «Голас Радзімы». Праз два месяцы я зноў буду ў Савецкім Саюзе і ўсіх убачу.
З піянерскім прывітаннем
Тамара ЛЯВОШКА.
Бельгія.

НА МЕСЦЫ ПАПЯЛІШЧАЎ

— Вёска Ужынец, — аб'явіў вадзіцель. — Каму выходзіць, калі ласка.

Аўтобус спыніўся непадалёк ад прасторнага будынка. У двары высаджаны маладыя дрэўцы, дарожкі абсаджаны дэкаратыўнымі кустамі. Побач спартыўныя пляцоўкі, абсталяваныя для заняткаў па фізкультуры.

— Наша школа, — сказала пажылая жанчына, што сійшла разам са мной з аўтобуса.

Відаць, яна заўважыла, што я з цікавасцю незнаёмага чалавека аглядаю вёску. Вёска прыгожая: роўныя вуліцы, вялікія дамы пад шыфернымі або гонтавымі дахамі, амаль над кожным антэны радыёпрыёмнікаў.

Да цэнтральнай вуліцы, дзе размяшчаўся клуб і паштовае аддзяленне, прымыкалі яшчэ дзве вуліцы.

— Да нас у калгас? — запытала жанчына. — Вёска новая, пасля вайны адбудавалася. Раней васьм гэтаў дзвюх вуліц не было. А калі лесу, бачыце, новая вуліца расце.

Усюды на Палессі я бачыў, як абдуоўваюцца вёскі, як растуць і ўмацоўваюцца гаспадаркі калгасаў і саўгасаў, якім зможным становіцца жыццё хлебарабоў. Прыёмнікі, матацыклі, веласіпеды і швейныя машыны, а ў многіх вёсках антэны тэлевізараў над дахамі дамоў — хіба гэта навіна для палескіх хлебарабоў? Такія законы нашага жыцця: што ні дзень, то заможней і культурней становіцца яно, сціраюцца межы паміж горадам і вёскай.

І магчыма не напісаў бы я гэты артыкул, калі б не адна, здавалася б на першы погляд, нязначная дэталю, якая прывяла да вялікай размовы аб мінулым і сучасным гэтай вёсцы.

...З аднаго боку вёска, дзе заканчаліся прысядзібныя ўчасткі калгаснікаў, ішлі жанчыны з вёдрамі вады. І васьм тады я запытаў у жанчыны, што ішла побач.

— А чаму ж гэта ў вас вяду з поля носяць?

Не цяжка было заўважыць, як спахмурнеў твар маёй спадарожніцы.

— Там да вайны вёска наша была. Дашчэнтку спалілі гады. Ну, а калодзежы, вядома, засталіся, і тыя, каму бліжэй ідуць туды па вяду. А калі вас цікавіць, які лёс напатаў нашу вёску, вам кожны расказае, ды і да мяне загляніце.

Дом Надзежды Платонаўны Кавальчук, як і ўсе іншыя дамы ў вёсцы, быў новы. Ля яго разросся малады сад. Відаць было з першага погляду, што тут жывуць нядрэнна. Пакой чыста прыбраны. Акуратна расстаўлена мэбля.

— Вось так і жывём, — гаварыла Надзежда Платонаўна. Ёсць, як кажуць, дзе гасця прыняць, ёсць і чым пачаставаць.

...Цяжка забыць перажытае, да болю крапае яно душу. Цяжка было гаварыць аб гэтым і Надзежде Платонаўне.

...Было гэта амаль 19 год назад. Пад чэрвеньскім сонцам красавала ярына, у садах наліваліся яблыкі. Каб часамі не чуваць было далёкіх выбухаў, а чыстае чэрвеньскае неба не ба-

разнілі фашысцкія сцявратнікі з чорнымі крыжамі на крылах, здавалася б, што на зямлі няма вайны. Але яна ішла. Ішла ўсе-народная барацьба з ненавісным фашызмам. З вёскі Ужынец усе, хто мог насіць зброю, пайшлі ў партызаны. Фашысты нават не асмелваліся паказацца сюды. Не раз пад ударамі патрыётаў уцякалі яны з бліжэйшага мястэчка Юравічы і навакольных вёсак.

— У тую светлую раніцу мы не чакалі бяды, — гаварыла Надзежда Платонаўна. — Атрад нямецкіх карнікаў загадзя распрацаваў план знішчэння вёскі. Яны акружылі яе з усіх бакоў, а тых, хто намерваўся ўцячы ў лес, расстрэльвалі з аўтаматаў і кулямётаў. Хутка вёска запалала з усіх канцоў. Едкі, чорны дым засланіў сонца. Адусяль былі чутны людскія лямант, плач, і стогны паміраючых.

Надзежда Платонаўна перапыніла свой расказ, выцерла хусцінкай слёзы.

— Сястра ў мяне была, Антаніна Савянка. Не змагла яна дабегчы да лесу. У склеп схавалася, а калі запалаў дом, там і знайшла сваю магілу — згарэла. Брат застаўся адзін, ды і той на чужыне. Яна дастала пажоўклы лісток паперы — пісьмо ад Паўла Савянка, які зараз жыве ў Аўстраліі.

— Бачыце, куды закінула яго вайна. Сумуе там, напэўна, па Радзіме. А паглядзеў бы, як мы жывём, якой стала наша вёска. Адна ж я засталася, але дзяцей вырасіла. Дачку замуж аддала. Нядаўна і яна наваселелася справіла. Свой дом пабудавалі. І сыны працуюць. Мікалай на трактары, а Сяргей у геалагаразведвальным атрадзе.

Аб крывавах справах нямецкіх карнікаў расказала і калгасніца Юлія Яраш.

Гарэла вёска. З маленькім дзіцем на руках жанчына кінулася да лесу. Яна чула толькі свіст куль над галавой, крыкі раз'юшаных карнікаў. Раптам дзіця ўскрынула, яго ружовы тварык заліла кроў. Жанчына спатыкнулася, упала, дзіця выпала з рук. Нічога не памятаючы, дабегла жанчына да лесу. І толькі тут яна апомнілася: там на полі, непадалёк ад палаючай вёскі, застаўся маленькі Васілёк. «А можа ён жывы, можа карнік не забіў яго?» — думала маці. І яна пайшла зноў да палаючай вёскі. Толькі нагнулася, каб падняць дзіця з зямлі, як пачула грозныя вокліч эсэсаўца. Ён стаў пабач.

— Колькі білі, не памятаю, — гаворыць яна. — Затым сабралі ўсіх, загналі ў суседнюю вёску, закрылі ў хлест і падпалілі. Мала хто тады застаўся жывым, цудам удалося мне вырвацца.

Назаўтра раніцай я пакідаў вёску Ужынец. Няўрымслівы, вясёлы дзеці з чырвонымі галыштукамі сабраліся каля клуба. Хутка сюды падыйдзе аўтамашына. Калгас даўно адвозіць у школу на машыне тых, хто вучыцца ў старэйшых класах сярэдняй школы, размешчанай у суседняй вёсцы.

Спяшаліся на працу хлебарабы, механізатары. Вось едзе на цэнтральную сядзібу на сваім матацыкле калгаснік Іван Прышчэп, за ім спяшаецца трактарыст Васіль Паўловіч. Цяпер тут у вёсцы 22 калгаснікі маюць асабістыя матацыклы, амаль у кожнага веласіпед.

Гул трактарных матораў даносіўся з рэчкі Тур'я. Вось ужо другі год, як тут вядзецца асушка забалочаных зямель. Летась зямельныя ўгоддзі калгаса расшырыліся на 400 гектараў, а сёлета механізатары адваюць яшчэ 500 гектараў новых зямель. На месцы непраходных балот закаласіцца збажына, зашуміць шыракалістая кукуруза.

Узыходзіла сонца. Яго праменні залацілі воданепорныя вежы, шыферныя дахі дамоў калгаснікаў. Пачыналася цудоўная вясёлая раніца.

Ул. СМОЛЯР.

Калінавіцкі раён, Гомельская вобласць.

Наш зямляк Д. з Канады прасіць расказаць, хто такія браты Усовічы, «бо тут яны выдаюць сябе за змагароў патрыётаў», піша ён. Выконваючы просьбу зямляка, змяшчам гэты артыкул.

На ўсходзе старажытнага горада Дзісны, у ценістым парку, што раскінуўся на высокім беразе прыгожай Дзвіны, узвышаецца гранітны помнік-абеліск. Праходзячы міма, людзі чытаюць: «Тут зверскі расстрэляны фашыстамі 1.300 савецкіх людзей». Людзі моўчкі знімаюць шапкі і доўга стаюць у задуменні. У іх памяці ўспыхваюць карціны жудаснага мінулага.

...1942—1943 гады. Азвэрэлыя ад няўдач фашысты праводзілі масавыя расстрэлы ні ў чым не вінаватых мірных жыхараў. У дзісенскім парку дзень і ноч гучалі вінтавыя стрэлы, трашчалі чэргі аўтаматаў. Сум і страх панавалі ўсюды.

Кіраваў расправамі начальнік дзісенскай паліцыі Шамшур.

...Вось падвядлі да ямы сівавалосага Сцяпана Мысліўца з вёскі Мётлы. Яго віна ў тым, што сын Станіслаў служыць у Савецкай Арміі. Здаравенны вярзіла ў форме паліца заганнае становіцца на калені і пакласці рукі на патыліцу. Ахвяра не разумее, што трэба рабіць. Паліцайскі з усяе сілы б'е асуджанага прыкладам па твары, адыходзіць на некалькі крокаў назад і страляе ў безабароннага чалавека. Затым кат накіроўваецца да іншых ахвяр — Баляслава Казла і яго сына Мікалая з вёскі Пагорцы.

Іх прыгаварылі да расстрэлу за тое, што яны ў 1940 годзе агітавалі аднавяскоўцаў уступіць у калгас. Праз хвіліну, абліваючыся крывёю, яны падаюць у яму. А паліцайскі, нібы той драпежнік, ужо цэліцца ў патыліцу трэцяй ахвяры — Бяззубенкі, былога начальніка Мікалаеўскага паштовага аддзялення. І так з дня ў дзень.

Хто ж гэты кат, што з такой лютасцю знішчаў людзей? Захар Усовіч, ураджэнец вёскі Горкі, што ў паўгадзіны хадзіў ад Дзісны. Адраду ж, як толькі ў Дзісенскі раён уварваліся фашысты, Захар з вялікай радасцю прыняў іх прапанову служыць у сваёй вёсцы Горкі старастам. Верай і праўдай дагаджаў ён сваім гаспадарам; насябраваў з гестапаўцамі і выдаваў ім савецкіх людзей.

Неяк пад восень з Дзісенскага лагера ўцяклі тры нашы ваеннаслужачыя. Яны зайшлі да Усовіча і папрасілі прытулку. Гаспадар згадзіўся, прапанаваў ім адпачыць у гумне. Калі небаракі знімалі шынялі, Захар накіраваў на іх вінтоўку і загадаў ісці з паднятымі рукамі ў Дзісну. На дапамогу старасту падыйшоў яго брат Мікалай. Удваіх яны адвядлі няшчасных і перадалі каманданту. Фашыст адразу ж распарадзіўся расстрэляць уцекачоў. Назад браты вярталіся п'яныя, яны курылі нямецкія сігары.

Потым стараста Захар Усовіч

ездзіў па вёсках і збіраў для акупантаў цёплую вопратку. Жыхар вёскі Хомічы Гагалінскі адмовіўся аддаць старасту кажух. І васьм праз дні тры каля яго хаты спынілася крывая нямецкая машына. Выскачыўшыя з яе гестапаўцы ўварваліся ў хату і пачалі збіваць гаспадара. На вырочку Гагалінскаму кінулася яго цяжарная жонка Вацлава. Адамі з фашыстаў спакойна выстраліў ёй у жывот. Да мёртвай маці падбеглі дзеці. Фашысты тут жа закалолі іх шыткамі. Потым яны выйшлі на двор і падпалілі дом.

Позна вечарам на папаліш-

ЗАБОЙЦЫ ЎЦЯКЛІ Ў КАНАДУ

чы з'явіўся Захар са сваім бацькам Віталіем. Яны моўчкі закілі карову згарэўшага Гагалінскага і вывелі яе праз агароды.

Восенню 1943 года да Захара прыбег з хутара Пагулянка Гаравец. Ён паведаміў, што ў вёсцы Бушава спыніўся невялікі атрад савецкіх партызан. Стараста ўскочыў на каня і праз некалькі хвілін дакладваў аб гэтым фашыстам. Храбра адбіваўся партызанам ад ворага. Вось упаў ад фашысцкай кулі адзін, другі партызан. Пляць народных мсціўцаў паклалі тады свае галовы пад Бушавам. Толькі некалькім з іх удалося вырвацца з акружэння.

Партызанскія камандзіры хутка даведліся аб гэтай трагедыі. Былі вядомы і яе віноўнікі — браты Усовічы. Партызаны راشылі расстрэляць здраднікаў. Ноччу яны акружылі іх

дом. Але позна. Фашысцкія прыхвасні, адчуўшы небяспеку, яшчэ вечарам уцяклі пад ахову дзісенскага гарнізона акупантаў.

З таго часу пачалася новая, крывавае старонка ў жыцці вяртаў Усовічаў. Абодва браты, Захар і Мікалай, паступілі служыць у паліцью. Колькі гора і слёз, пакут і адчаю прынеслі яны нашым людзям! Нібы шалёныя звыры, кідаліся яны на сваіх землякоў.

Аднойчы хтосьці перарэзаў нямецкі тэлефонны кабелю. Падзеянне пала на васемнаццацігадовага Віктара Салаку. Гестапаўцы адразу ж навесілі яго на агародзе ў Сідара Капцюгі. Але гэтага ім паказалася мала. З дапамогай паліцайскіх былі сгананы на плошчу 150 першых, трапіўшых пад руку, чалавек. Эсэсаўскі афіцэр асабіста вывеў са строю кожнага дзесятага. Ролю катаў выконвалі паліцайскія — браты Усовічы і Іосіф Масальскі. Камандаваў ім нямецкі фельдфебель. Адабраных 15 чалавек тут жа расстрэлялі. Асабіста Усовічы забілі з іх больш палавіны.

Асабліва любілі браты-паліцайскія наведваць яўрэйскае гета. Прыдуць туды п'яныя і гавораць, што камандант загадаў расстрэляваць яўрэяў. «Але калі дасце золата, то ён пачакае». І ім давалі золата і іншыя каштоўнасці. А калі Давід Ладпід нешта сказаў катам, то на вачах жонкі і дзяцей Усовічы забілі яго. Ад іх рук загінулі таксама Ісаак Кунес, Срол Грэйман, Ахроім Грунес і многія іншыя савецкія людзі.

Душагубамі і рабаўнікамі называлі на Дзісеншчыне братаў Усовічаў. Не выпадкова абодва яны, баючыся народнага суда, збеглі ў Канаду. Зараз яны там выдаюць сябе за змагароў. Дык няхай ведаюць тыя, хто з імі сустракаецца, што ў Мікалая і Захара Усовічаў рукі ў крыві, што яны не змагары, а каты і забойцы.

Яўген ГУРЫНОВІЧ.

«АН-10» ТРЫМАЕ КУРС НА АДЛЕР

«...У трыдзевятым царстве ля самага Чорнага мора, да якога за тры гады не дайрэш, за год не даедзеш, жыў-быў...» Так пачыналіся бабульчыны казкі майго дзяцінства. І тое Чорнае мора нам, малым, і нашай палескай бабульцы здавалася дзясці далёка-далёка, на краі свету... Менавіта гэта прыгадалася мне, калі борт-правадніца Рагіна Сярмяжка аб'явіла, што самалёт «АН-10» падняўся на вышыню 8 тысяч метраў, ляціць з хуткасцю 650 кіламетраў у гадзіну і што праз тры гадзіны мы будзем у Адлеры ля таго самага Чорнага мора.

Летняя навігацыя Грамадзянскага паветранага флоту ў Беларусі адкрылася. Наш самалёт у напрамку Мінск—Адлер вядзе экіпаж камуністычнай працы на чале з камандзірам карабля Фёдарам Сакурэнкам. Славуці экіпаж. Усе яго члены — лётчыкі-мільянеры. Амаль усе ўдзельнікі Вялікай Айчыннай вайны. Самалёт узляў на борт каля 60 пасажыраў. У першым салоне размясціліся журналісты, каб быць бліжэй да экіпажу, і пасажыры з дзецьмі. Чуюцца шчоўканне фотаапаратаў, гудзенне камеры кінахронікі, дзіцячы смех.

Пазнаёмліліся між сабой вельмі хутка. Праз некалькі хвілін мы ўжо ведалі, што Віктар Ратушка працуе бухгалтарам у саўгасе «Радашковічы» Мінскай вобласці. Ён атрымаў водпуск і цяпер ляціць адпачываць у Ялту. Капіроўшчыца завода аўтаматычных ліній Фаіна Лейкіна з пяцігадовым сынам Генам накіроўваецца ў Сочы.

Усе адчуваюць сябе добра. Дарослыя праглядаюць свежыя газеты і часопісы, гутарыць паміж сабою. Дзеці бегваюць у праходдзе, смочуць кісленькія барбарыскі, якімі частуе пасажыраў Рагіна. Здаецца, яшчэ б крыху месца — і тут на вышыні 8 тысяч метраў дзеці павялі б карагод.

— Пралятаем Кіеў, злева Днепро, — аб'яўляе Р. Сярмяжка.

Затым ляцім над Чаркасамі, Днепрапятроўскам, Запарожжам. Любемся Арабскай стралой на Азоўскім моры.

У 10 гадзін другая сцюардэса—Надзея Ярастава—частуе нас снеданнем. Вось і Сімферопаль. Самалёт лёгка імчыць па роўнай дарожцы. Пры пасадцы не адчуваеш штуршка. Аднекуль з'яўляецца лесвіца. Выходзім з самалёта. Праводзім тых, хто ляцеў у Ялту, і сустракаем новых пасажыраў — дзвюх бабулек. Яны аказаліся гаваркімі і адразу паведамілі, што ляцець самалётам вельмі зручна, бо эканоміцца двое сутак часу і не трэба цярпець нязручнасці пры перасадцы на поезд.

Праз паўгадзіны зноў падыймаем у паветра. Пад крылом сіня-сіня роўняды Чорнага мора. Вось яно тое мора-казка, зусім блізка, за тры з палавінай гадзіны лёту ад Мінска.

А. НОЗІК.

НА ЗДЫМКУ: экіпаж самалёта «АН-10» перад вылетам у першы рэйс па маршруту Мінск—Адлер.

„Зара“ ў бранзале

Для гэтых гадзіннікаў не трэба ні ланцужка, ні раменьчыка — яны ўманціраваны ў пазалочаны бранзалет, які адначасова служыць і новай аправай для «Зары», выпускаемай на Мінскім гадзінніковым заводзе. У бягучым годзе мяркуецца выпусціць да ста тысяч такіх гадзіннікаў. А вось яшчэ адна аправа, якая прыцягвае нашу увагу: гадзіннікі «Лодачка». Але Мінскі завод не толькі робіць разнастайным «адзенне» для жаночых нарочных гадзіннікаў «Зара», а ўжо і выпусціў маленькіх жаночых гадзіннік размерам з капейку. Пакуль зроблена 11 штук такіх прэбных гадзіннікаў. Нядаўна яны прайшлі выпрабаванні ў Маскве ў спецыяльным навукова-даследчым інстытуце і ў Мінску — на дакладнасць. Мяркуюцца асвоіць выпуск самых тонкіх з тых, што ёсць, мужчынскіх гадзіннікаў «Вымпел» на 23 каменях з супрацьударнай канструкцыяй.

ЧАМУ ЎСМІХАЕЦЦА КАНДРАТ ШПАК?

У адным з цэхаў Слонімскага мясакамбіната вільд павялічаны здымак групы рабочых. Яны сфатаграфаваліся перад тым, як выйшлі на святочную дэманстрацыю. Твары людзей так і свеціцца ўсмешкамі.

Але радасней за ўсіх у гэтай групе ўсміхаецца самавіты стары ў шапцы і светла-шэрым плашчы. Усміхаецца ён не як асабліва, быццам яго твар азораваў ўнутраным святлом.

— Хто гэты чалавек? — міжволі запытаў я.

— Гэта наш «амерыканец» — Кандрат Андрэвіч Шпак, — адказаў старшыня мясацовага камітэта М. А. Яворскі.

Аказалася, што чалавек, твар якога свеціцца такой незвычайна радаснай усмешкай, амаль чвэрць веку пражыў на чужыне, у Амерыцы. Вярнуўшыся на Радзіму, ён папрасіў калектыву, які прыняў яго ў сваю працоўную сям'ю, сфатаграфавана з ім на памяць.

...І вось я на кватэры ў Кандрата Андрэвіча, у яго нядаўна пабудаваным доме. Задаю яму першае пытанне. Прашу выказацца аб прычыне нашага савецкага жыцця: «Чалавек чалавеку — друг».

— Гэта цудоўны прынцып, — адказвае ён, пагляджваючы сівы вожык валасоў. — Я адчуў яго, ледзь ступіў на родную зямлю. Я атрымаў кватэру, мае сыны маюць работу па душы і добры заратак, ды і я сам — член выдатнага працоўнага калектыву, які не хочацца пакідаць у семдзесят год.

Мой субяседнік на секунду задумаўся, а потым сказаў:

— Па-сапраўднаму ацаніць усё гэта можа толькі той, каму вось таксама, як мне, давалося ў «шчаслівай» Амерыцы адчуць на сабе іншы, амерыканскі прынцып жыцця: «Чалавек чалавеку — воўк». А я ведаю, што гэта такое.

...Нават у панскай Польшчы, адкуль, ратуючыся ад галечы, уцёк Кандрат Шпак, не ўмелі так высмоктаць сок з чалавека, як гэта рабілася ў Аргенціне. Капіталу патрэбны былі дармовыя рукі, каб асвойваць землі, якія цяжка паддаюцца апрацоўцы, расчышчаць лясы.

Замест 25 дзесяцін прыгоднай зямлі, дзюх свіней і пяці курэй, як было абумоўлена ў дагаворы аб перасяленні, Шпак атрымаў пад Буэнас-Айрэсам «на выпальванне» ўвесь у карнявішчах кавалачак зямлі. Разам з Федарай Федасеўнай і дзецьмі распрацаваў першую дзесяціну. Высявае ён скупой жменей зерне, што прывёз з радзімы, чакае ўсходаў. Але ледзь праклонуліся бледныя парасткі, як на іх накінулася хмара невядомых Кандрату муршак. Прапаў ураджай.

Кінуўся перасяленец ў Буэнас-Айрэс. Але аказалася, што няма ў яго ніякіх правоў ні судзіцца, ні патрабаваць дапамогі. Пачаў хадзіць па біржах, шукаць работу. Вось калі па-сапраўднаму і пазнаў ён воўчы закон амерыканскага жыцця!

Аднойчы, калі Шпак першым стаў ля акна біржы, радаўся вокліч:

— Патрэбен адін сталяр! «Гэта для мяне!» — узрадаваўся Кандрат. І вось, схпіўшы паперку, бяжыць па патрэбнаму адрасу. Але за сваёй

спіной ён чуе нейкае перарывістае дыханне. Так, гэта той беспрацоўны, з якім Шпак дзяліў апошні кавалач, валяючыся па начлежках. Перад самым носам наймальніка ён адцяняе Кандрата і крычыць:

— Мяне вазьміце! Ён ужо сівы, я маладзейшы...

І гаспадар за заўчасную сівізну забракаваў Шпана. На амерыканскай біржы цэнціца той, з каго можна больш выціснуць. А раз твае віскі пасерабырла сівізна — значыць твае акцыі сумніцельныя.

Цяпер беспрацоўны ніжэй стаў насоўваць на вочы кепку, хаваючы сваю сівізну. Так ён наняўся да гаспадара сталярнай майстэрні Заяленчыка, стаў рабіць табурэты. Затым рэзаў дрот на фабрыцы мільянера Шустэрмана. Мільянер аказаўся земляком Шпака — з Баранавіч, але штрафоваў бялітасна. За ўсё браў — за хвіліну спазнення, за ледзь прыкметную драпіну на дрочце.

— Падраслі дзеці — пайшлі з піламі. Якая ўжо там вучоба або набыццё спецыяльнасці, — успамінае Шпак. — А тут, у краіне Саветаў, усе яны сталі спецыялістамі.

Кандрат Андрэвіч дастае фатаграфіі. Законную гордасць адчувае бацька. Хто ў Слоніме не ведае сталяроў-чырвоначырнічых маблей фабрыкі Андрэя і Міхаіла Шпакоў! Не горшыя і два другія сыны. Шахцёрам-наватарам стаў Сяргей, кваліфікаваным будаўніком — Дамітрый.

Раптам твар Кандрата Андрэвіча становіцца хмурым:

— А вось што адбылося ў Амерыцы з адным рабочым хлопцам...

І ён успамінае сумную гісторыю маладога рабочага Ніка Гленча, з якім разам праца-

ваў у Буэнас-Айрэсе. Быў гэты хлапец добрым, кемлівым сталяром-фанероўшчыкам, вядумваў, вьнаходзіў. Але давесці справу да канца не мог — не хапала ведаў. Дапамагчы ё яму, ды толькі каму гэта там трэба...

Здарылася іншае. Майстар, боючыся, што гаспадар аддасць перавагу таленавітаму юнаку, стаў траціць сталяра. Нацкоўваў рабочых: застанеся, маўляў, з-за яго без работы. Захварэў Нік, злёг у бальніцу. А выйшаў — стаў непатрэбным.

— А як жа марыў, што і яму ўсміхнецца шчасце, — чую я словы «амерыканца». — І ўсміхнулася ё, каб быў ён у Савецкай краіне...

І ён з захапленнем раскавае аб тым, колькі на яго вачах вырасла на прадпрыемстве моладзі, знайшло тут сваё рабочае шчасце. Без усялякай спецыяльнасці прыйшла Маша Грыгарук. А зараз яна — майстар, скончыла завочна спецыяльную навучальную ўстанову. Саша Янукевіч паступіў рознарабочым, і вось — ужо спецыяліст высокага разраду.

А Вера Федарук! Гэта ўзнялася, як на крыллях. Прышла з дзіцячага дома, не мела спецыяльнасці. Цяпер жа ўвесь раён ганарыцца ёю — майстрам лепшага цэха, кіраўніком калектыву камуністычнай працы.

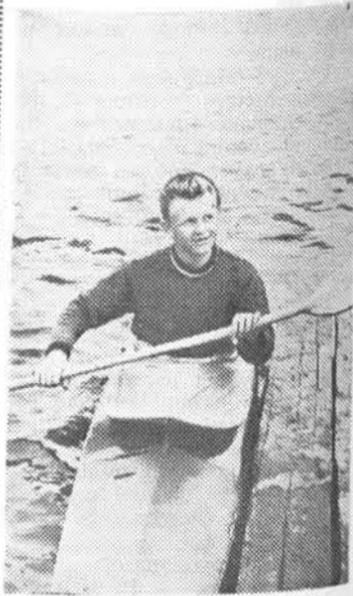
— Ды што там гаварыць пра моладзь, — перапынае сам сябе Кандрат Андрэвіч, — калі нават мяне (у мае гады!) узяліся ўсім калектывам вучыць спецыяльнасці і навучылі. Такое сала рыхтую, што кіраўнікі ў прыклад ставяць. «Ва ўдарнікі, — калі мне, — збіраешся?» Ну, што ж, — збіраюся.

І мой субяседнік раптам заспяваў. Ён заспяваў сваю любімую песню, якую змясціў пад той, дарагой яго сэрцу фатаграфіяй:

Будет людям счастье,
Счастье на века,
У Советской власти
Сила велика.

І зразумеў я тады, чаму так цудоўна ўсміхаўся гэты чалавек у той святочны дзень, калі фатаграфаваліся ля чырвонага сцяга разам з рабочымі роднага цэха.

Віктар ЯРКІН.

спорту СССР. Яўгеній Кузнячоў — неаднаразовы ўдзельнік абласных і рэспубліканскіх спаборніцтваў.
2. Удзельнікі веласекцыі перад трэніроўкай. Злева направа: Л. Удоўкін, А. Маслінаў, Л. Чудзенка і М. Пісаў.
3. Легкаатлеты В. Раднавец (злева направа), В. Канстанцінаў, В. Разанаў, В. Панамарэнка, А. Цівуноў і кіраўнік секцыі першаразраднік А. Сніткін пасля чарговай трэніроўкі.

У ГЭТУ НОЧЬ МЫ НЕ ЗАСНУЛІ

Мы з жонкай пабывалі нядаўна на вечары ў Таварыстве «Францыя — СССР».

Спачатку старшынствуючы каратка раскаваў аб рабоце таварыства, а затым і расказаў аб паездках у Савецкі Саюз выступілі пабываўшыя там французы-турысты. Прысутныя на вечары задавалі шчасліўцам многа пытанняў. Калі ведаеш, што гэта краіна за такі кароткі тэрмін пасля вайны змагла дасягнуць такіх поспехаў ва ўсіх галінах жыцця, гаварылі яны, то даводзіцца толькі разводзіць рукамі ад здзіўлення.

— Але самі людзі, таварыскія ці не? Ці адказвалі на ўсе пытанні, якія вас цікавілі? — пыталіся слухачы.

Нам прыемна было слухаць расказы аб праўленні савецкімі грамадзянамі высокіх душэўных якасцей.

Нішто так не пераконвае, як убачанае сваімі вачыма. Адзін з прысутных — кінааматар, які ездзіў у Савецкі Саюз разам з сям'ёй на аўтамашыне, паказаў свой фільм.

Мы бачылі пачатак падрыхтоўкі да паездкі, адпраўленне з Грэнобля ў далёкую дарогу і затым карціны роднай краіны, яе гарады, дарогі, савецкіх людзей. Фільм працягваўся каля гадзіны. Затым былі паказаны каляровыя дыяпазітывы.

Дэманстрацыяй гэтых двух фільмаў была наглядна абвергнута хлусня аб «жалезнай заслоне» і «жорсткіх умовах турызму» ў Савецкай краіне.

Мы пакінулі будынак таварыства, поўныя задавальнення, гордыя за сваю Радзіму. Карціны Радзімы і наваенныя імі думкі прагналі ад нас сон у гэту ноч.

Францыя.

І. ПАУЛЕНКА.

ЧЫТАЮ ПРАМОВЫ ХРУШЧОВА

З вялікім захапленнем чытаю я прамовы кіраўніка Савецкага ўрада М. С. Хрушчова. Чытаю я так: на святах амаль цэлы дзень навывод, а ў рабочыя дні — ноччу (я працую шайцом, і рабочы дзень мой доўгі).

Некаторыя мае таварышы больш пісьменныя за мяне, але чытаюць менш. Па магчымасці я стараюся даць ім добрую кнігу савецкіх пісьменнікаў. Апрача таго, кожны раз напамінаю, што кнігі трэба берачы. Гавару звычайна так: «Хто кнігі не беражэ, той іх не любіць і чытаць».

Мне так хочацца, каб усе нашы сучасныя былі ўсебакова знаймы з літаратурай нашай Радзімы. Гэта ім дапаможа жыць і жыць раз у свядоміць веліч нашай Айчыны, якая ператварылася ў перадавую і магутную.

Якаў СЦЕПАНЕНКА.

Бразілія.

(Пачатак на 1-й стар.)

сурсаў паставіць космас на службу чалавеку.

Пытанне. Што ж перашкаджае актыўнаму аб'яднанню вучоных Савецкага Саюза і ЗША?

Адказ. Гэтае пытанне задавалася на многіх прэс-канферэнцыях, калі я быў у Злучаных Штатах і ў Канадзе, Лічу, што асноўная перашкода — гэта недагаворанасць па пытанню аб разбраенні.

У мяне некалькі пытанняў, чаму Савецкі Саюз не запрашае прадстаўнікоў зарубежнай прэсы на запуск савецкіх ракет. Я адказваў, што нашы ракеты настолькі магутныя, што карэспандэнты могуць спалохацца. Вядома, я жартаваў. Калі будзе станоўча вырашана праблема разбраення, кантакты стануць больш лёгкімі.

Пытанне. У апошні час у

амерыканскім друку шмат гаворыцца аб тым, што ЗША, Англія аб'ядноўваюць свае намаганні ў вывучэнні космаса. У прыватнасці, мяркуецца, што спадарожнікі англійскай вытворчасці будуць падымаць амерыканскія ракетаносбіты.

Адказ. Тут задаюць тон ваенныя блокі. На словах амерыканскі бок выступае за шырокае супрацоўніцтва ў вывучэнні касмічнай прасторы, а на справе абмяжоўваецца толькі дзяржавамі, якія ўваходзяць у ваенныя блокі пад эгідай ЗША.

Пытанне. Вы ўжо гаварылі аб навуковых мэтах новай серыі запусках савецкіх спадарожнікаў. Адзін з іх прызямліўся ў зададзеным месцы. Ці можна разглядаць гэты эксперымент,

як прэлюдыю да новых касмічных палётаў, з больш складанымі задачамі?

Адказ. Навука не стаіць на месцы. Усё ў пэўнай меры з'яўляецца прэлюдыяй да чагосьці больш важнага.

Пытанне. Вы падрабязна расказалі на старонках «Правды» аб сваіх уражаннях ад паездкі ў Амерыку. Што яшчэ вы можаце сказаць аб сустрэчах з прадстаўнікамі амерыканскага народа?

Адказ. Мне, на жаль, мала давялося сустракацца непасрэдна з народамі. Я быў запрошан не амерыканскім урадам, а старшынёй Міжнароднага камітэта па даследаванню касмічнай прасторы прафесарам Ван Д. Хелстам. Таму шырокіх су-

стрэч з народамі, такіх, як у ГДР, Інданезіі, В'етнаме, Манголіі і іншых краінах, не было. Але агульнае ўражанне ад кароткіх гутарак з людзьмі на вуліцах, у кінаатэатрах, на заводах такое: амерыканскі народ не хоча вайны. Аб гэтым красамойна сведчылі дэманстрацыі супраць ядзерных выпрабаванняў, якія мне давялося ўбачыць, напрыклад, ля прадстаўніцтва ЗША ў ААН.

Я не раз гаварыў, што самае вялікае ўражанне, якое засталася ў мяне ад палёту вакол нашай планеты, заключаецца ў тым, што зямля наша ўвогуле невялікая, у бясконцым космсе яна, быццам — пяшынка ў акіяне. На ёй жыўць людзі, працуюць, ствараюць жыццёвыя

доброты. І вось на гэтай «пяшынке» людзі сварыцца, забіваюць адзін аднаго, знішчаюць каштоўнасці, створаныя іх упорнай працай. Гэта занадта дарагое задавальненне для народаў — сварыцца. Чалавецтва павінна ўпрыгожваць нашу зямлю для сябе, дзеля свайго шчасця.

Прыемна будзе, калі да нас калі-небудзь прыляцяць разумныя істоты з касмічнай прасторы і скажуць: «Малайцы людзі Зямлі! Якой цудоўнай і добраўпарадкаванай зрабілі вы сваю планету».

НАШ АДРАС

Мінск, Ленінскі праспект, 77. Дом друку. Для пісьмаў: Мінск, паштовае скрышка № 14.